

Per què avui la identitat està de moda?

En les darreres eleccions presidencials franceses, Nicolas Sarkozy va provocar un gran ressò social i polític en proposar la creació d'un anomenat "Ministeri de la Immigració, la Integració, la Identitat Nacional i el Codesenvolupament". Brice Hortefeux, fidel col·laborador de Sarkozy, va ser l'elegit per liderar aquesta insòlita cartera. Mentrestant, la Constitució Europea avança a batzegades, tot i les múltiples discrepàncies, en la direcció de respectar la identitat nacional de cada un dels països membres. Almenys així es desprèn del Tractat de Lisboa, que entrarà en vigor l'1 de gener de 2009. A l'altra banda de l'Atlàntic, als Estats Units, Samuel P. Huntington, un dels principals ideòlegs de la Casa Blanca, ha publicat el llibre *Qui som? Desafiaments a la identitat nacional americana*, en el qual defensa que la immigració llatinoamericana, d'una manera especial la provinent de Mèxic, representa una amenaça a la cohesió social del país. Què fa, doncs, que la identitat sigui un tema tan important en les societats contemporànies?

Ludwig Wittgenstein afirmava que la forma d'una qüestió filosòfica és la desorientació. De fet, tendim a pensar en les coses, a sotmetre-les a examen, quan precisament es desfan, quan deixen d'orientar-nos, quan es converteixen en interrogant. Dit d'una altra manera, el peix "experimenta" la importància de l'aigua quan no en té i s'ofega. Aquesta em sembla la raó principal que fa que la identitat sigui avui protagonista del moment històric que vivim. La identitat, la definició de qui som en funció de qui hem estat i qui volem ser, és víctima d'una doble desorientació, que s'observa en l'àmbit personal i social. En un

àmbit personal, la precarietat laboral, el canvi constant de feines, l'heterogeneïtat dels patrons familiars, la mobilitat de persones entre països o el constant trasllat del lloc de residència fan que el "rellotge social", que antigament dictaminava les regles i pautes definint el nostre lloc i transcurs en la societat, ja no marqui les hores.

El "jo sóc treballador dels 18 als 65 anys, em caso als 20-24, tinc dos fills i visc en una caseta amb jardí" s'ha convertit en el "jo sóc treballador del que pugui fins quan pugui, em relaciono ara amb algú i, després, ja veurem. Tinc com a molt un fill i visc a casa dels pares o en un vaivé etern de pisos d'estudiants". I si aquesta *desorientació* la viuen alguns joves en l'àmbit personal, no és menys veritat que també s'observa un cert desencís social. "Tot el món sent amenaçada la seva identitat davant el poderosíssim rival que és la globalització", afirmava el sociòleg Ulrich Beck en una entrevista apareguda al diari *El País* l'11 de novembre de 2003. La globalització, més que un procés de convergència i unificació cultural, polític i social, és un procés netament econòmic que es tradueix en el simple fet que podem treure diners des de qualsevol lloc del món, mitjançant una targeta electrònica. Les transaccions econòmiques, sense fronteres ni barreres, constitueixen l'espai impersonal, anònim, fred i calculat d'uns mercats globals, que no ens informen de qui som, d'on anem, d'on venim i de què volem.

Dit amb altres paraules, la "globalització econòmica" implica una "pluralització de les formes de vida" (de les maneres compartides de pensar, creure i actuar), ja que la seguretat, protecció i calidesa que no trobem en allò anònim, impersonal i fred (allò global, eteri i desconegut) les trobem en el que tenim més a prop. D'aquesta manera la identitat esdevé un acte de solidaritat i confiança entre aquells que em protegiran perquè confio que ells faran el mateix amb mi.

